

Examen VWO

2014

tijdvak 2
dinsdag 17 juni
13.30 - 16.30 uur

Nederlands

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 18 vragen en een samenvattingsopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Historici, durf lessen te trekken!

In de tekst 'Historici, durf lessen te trekken!' kunnen achtereenvolgens de volgende delen worden onderscheiden:

deel 1: Een maatschappelijk probleem

deel 2: Situatieschets en oorzaken van het probleem

deel 3: Voorstellen voor oplossing van het probleem

deel 4: Relativering van het probleem

deel 5: Samenvatting

- 1p 1 Bij welke alinea begint deel 2, 'Situatieschets en oorzaken van het probleem'?
- 1p 2 Bij welke alinea begint deel 3, 'Voorstellen voor oplossing van het probleem'?

De tekst bevat verwijten aan historici en journalisten. Daarnaast worden in de tekst verwijten genoemd ten aanzien van drie andere beroepsgroepen, waaronder docenten.

- 3p 3 Benoem de twee andere beroepsgroepen en geef aan welke verwijten aan de drie beroepsgroepen worden gemaakt. Neem hiertoe onderstaande tabel over en vul die verder in.

Beroepsgroep	Verwijt(en)
1 Docenten geschiedenis	
2	
3	

- 1p 4 Wat is de belangrijkste functie die alinea 12 heeft ten opzichte van de omringende tekst?
Kies uit: afweging, conclusie, gevolgtrekking, oorzaak, samenvatting, tegenstelling, toegeving, uitwerking, verklaring, voorwaarde.
- 1p 5 Wat is de belangrijkste functie die alinea 13 heeft ten opzichte van de voorgaande alinea?
Kies uit: afweging, conclusie, gevolgtrekking, nuancering, oorzaak, samenvatting, toegeving, uitwerking, verklaring, voorwaarde.
- 1p 6 In alinea 6 kan een kritische lezer een overhaaste generalisatie zien.
Leg met verwijzing naar de gegeven argumentatie in de tekst uit waarom een kritische lezer hier die drogredenen kan zien.

In alinea 7 maakt de auteur diens waardering van hedendaagse geschiedkundige studies duidelijk.

- 1p 7 Welk middel wordt daartoe meerdere keren gebruikt?
- A De visie van wetenschappers wordt gesteld tegenover de mening van leken.
 - B Problemen uit het verleden worden gesteld tegenover zaken uit het heden.
 - C Relatief onbelangrijke zaken worden gesteld tegenover mondiale problemen.
 - D Schijnbaar onbetwistbare feiten worden gesteld tegenover ontwikkelingen die ongewis zijn.

“Waarom moet altijd alles nut hebben? In dit geval heb ik toch bezwaren.” (regels 138-140)

- 1p 8 Tegen welk aspect van het huidige historische onderzoek heeft de auteur in dit geval met name bezwaar?

Alinea 11 is te lezen als een zelfstandige redenering.

- 3p 9 Benoem de functie van de afzonderlijke zinnen in deze redenering. Neem daartoe de nummers uit onderstaand schema over en noteer per nummer de functie van de zin. Maak een keuze uit de volgende functies: aanbeveling, argument, bewering, constatering, gevolg, oorzaak, samenvatting, tegenwerping, toegeving, verklaring, voorbeeld. Let op, je mag elke term maar één keer gebruiken.

1	Eigenlijk zou het hele promotietraject moeten worden afgeschaft, of in ieder geval grondig moeten worden herzien.	standpunt
2	Jonge, bevlogen historici in de kracht van hun leven vier jaar lang onderdompelen in de trivialiteit – dat verzin je toch niet?	
3	Zeker, er zijn genoeg redenen om terughoudend te zijn als historicus midden in de actualiteit.	
4	Als we echt zo veel zouden kunnen leren van het verleden, dan leefden we allang in het paradijs.	argument bij vorige zin
5	Maar dat is nog geen reden om de geschiedbeoefening tot academisch hobbyisme te reduceren.	
6	Laat het vak het strijdtoneel zijn van originele, tegendraadse en zelfs ronduit partijdige analyses; laat de angst voor kleine vergissingen, anachronismen en sweeping statements niet langer regeren.	

Het tekstfragment dat bestaat uit alinea 12 en 13 is te zien als een op zichzelf staande argumentatie met een impliciete conclusie.

- 2p 10 Parafraseer deze argumentatie met de impliciete conclusie in de vorm van drie (deel)zinnen volgens onderstaand schema:
Weliswaar ... maar ... Daarom ...

Uit alinea 14 blijkt een specifieke opvatting over het uitspreken van een mening.

- 1p 11 Citeer uit het tekstgedeelte dat bestaat uit alinea 9, 10 en 11 de zin waaruit het meest duidelijk blijkt wat de auteur volgens de tekst vindt van de hedendaagse opvatting over het uitspreken van een mening.

In alinea 4 wordt ervan uitgegaan dat geschiedenis een belangrijk punt is in de politiek, terwijl in alinea 15 wordt gesteld dat historische argumenten “nauwelijks een rol van betekenis” hebben in de politiek.

Hier lijkt sprake van een tekstuele tegenstrijdigheid.

- 3p 12 Leg uit waarom er geen sprake van een tegenstrijdigheid is. Gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

- 1p 13 Welke uitspraak over het verband tussen alinea 1 enerzijds en alinea's 14 en 15 anderzijds is de beste?

A In alinea 1 wordt een probleem geschetst en in alinea 14 en 15 worden daarvoor oorzaken genoemd en wordt daaruit een conclusie getrokken.

B In alinea 1 wordt een probleem geschetst en in alinea 14 en 15 worden daarvoor een mogelijke oplossing en verklaringen gegeven.

C In alinea 1 wordt een stelling geponeerd en in alinea 14 en 15 wordt die stelling herhaald en worden bijbehorende argumenten gegeven.

D In alinea 1 wordt een stelling geponeerd en in alinea 14 en 15 wordt die stelling herhaald en wordt een samenvatting gegeven.

Verspreid in de tekst worden verschillende aanbevelingen gedaan aan historici.

- 3p 14 Welke vier van onderstaande tien aanbevelingen worden in de tekst gedaan? Noteer de nummers.

Historici

- 1 moeten aantrekkelijker en boeiender schrijven over hun vak.
- 2 moeten bewaken dat de geschiedenis correct wordt weergegeven.
- 3 moeten hun werk leerzamer maken voor jongeren.
- 4 moeten maatschappelijke relevantie van hun werk nastreven.
- 5 moeten meer individueel verantwoordelijkheidsgevoel tonen.
- 6 moeten meer voorbeelden aan de actualiteit ontlenen.
- 7 moeten minder misleidende historische analogieën bieden.
- 8 moeten politici adviseren over maatschappelijke vraagstukken.
- 9 moeten terughoudend zijn met adviezen aan politici.
- 10 moeten zich actiever opstellen in het maatschappelijk debat.

- 1p 15 Welke van de volgende zinnen geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst weer?
- A Historici hebben hun maatschappelijke taak veronachtzaamd en daarom wordt het tijd dat ze zich meer richten op verbanden tussen het heden en het verleden om op basis daarvan te adviseren over actuele maatschappelijke problemen.
 - B Historici houden zich alleen met onbelangrijk historisch onderzoek bezig en daarom wordt het tijd dat ze meer onderzoek doen naar verbanden tussen het heden en het verleden om daarmee de politiek te kunnen adviseren.
 - C Historici laten zich bij hun onderzoek te veel leiden door wat journalisten en politici van hun vak vinden en daarom wordt het tijd dat ze afstand nemen van die groepen om zich meer met maatschappelijke problemen bezig te houden.
 - D Historici richten zich eenzijdig op het verleden en het wordt tijd dat ze op basis van onderzoek naar actuele maatschappelijke problemen voorspellen in welke richting de maatschappij zich het beste kan ontwikkelen.
- 1p 16 Hoe kan de tekst het beste worden gekarakteriseerd?
- A als een activerende tekst met polemiserende elementen
 - B als een beschouwende tekst met betogende elementen
 - C als een polemiserende tekst met beschouwende elementen

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

tekstfragment 1

“Het leven moet achterwaarts begrepen worden, maar voorwaarts geleefd.” Dit is een van de bekende citaten van de Deense filosoof Søren Kierkegaard. Een uitspraak waar je op het eerste gezicht de logica wel van onderschrijft, maar in tweede instantie aan begint te twijfelen: gaat dit nog wel op voor deze tijd? Zijn we nog wel bezig ons leven achterwaarts te begrijpen?

Veel wijst erop dat we in een ‘geschiedenis-loze’ tijd leven. Dat is een even spectaculaire als onheilspellende ervaring. 21ste-eeuwse mensen hebben het idee niet langer schatplichtig te zijn aan het verleden, aan hoe het vroeger ging. Voorouderlijke tradities zijn weggevaagd, ze worden geminacht: daar kan niet meer op gekoerst worden. We beleven *Stunde Null* van een nieuwe wereldsamenleving. Zogenaamd zonder precedent. Zonder historische wortels.

Samenleven doen we voortaan op de tast. Tradities en gezagvolle normen wijzen ons steeds minder de weg. Expertkennis is van haar voetstuk gevallen. Wetenschap is ontmaskerd als een onbetrouwbare boodschapper van De Waarheid. Religie, levensbeschouwing en beschavingsoverdracht zijn verdampt in de postmoderne conditie.

naar: René Cuperus

uit: de Volkskrant, 10 juni 2013

- 3p 17 In zowel de hoofdtekst als tekstfragment 1 wordt een geringe waardering voor historische kennis gesignaleerd. Geef aan hoe beide teksten van elkaar verschillen als het gaat om het ontstaan van deze geringe waardering. Gebruik voor je antwoord niet meer dan 35 woorden.

Uit de woordkeuze van de auteur kun je opmaken dat hij de in tekstfragment 1 beschreven maatschappelijke tendens betreurt.

- 3p 18 Noem zes woorden of woordgroepen waaruit dit onmiskenbaar blijkt.

Tekst 2 Wat weerloos is, is niet per se van waarde

- 17p 19 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands bij de tekst ‘Wat weerloos is, is niet per se van waarde’ in maximaal **180** woorden. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent. Uit je samenvatting moet duidelijk worden:
- welke visie natuurpuristen hebben op de natuur;
 - welk standpunt de auteur inneemt tegenover natuurpuristen;
 - welke ontwikkeling in Nederland aan dit standpunt ten grondslag ligt;
 - met welke argumenten de visie van natuurpuristen wordt bestreden;
 - welke tweeledige conclusie wordt getrokken.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.